ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Жиззах шахри

2024 йил 03 январь

Жиззах туманлараро иктисодий суди судьяси М.И.Юлдашевнинг раислигида, судья ёрдамчиси А.Мусаевнинг котиблигида, даъвогар Зафаробод туман фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг «Тоштемир ота» фермер хўжалиги манфаатида жавобгар «JIZZAX KENTEKS» масъулияти чекланган жамиятидан устама пул маблағини ундириб бериш ҳақидаги даъво аризаси бўйича ишни Жиззах туманлараро иктисодий суди биносида очик суд мажлиси мухокамасида, Зафаробод туман фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгаши рахбари Х.Исматов, "Тоштемир ота" фермер хўжалиги вакили Ш.Абдурахманов, жавобгар вакили А.Қодиров, А.Мирзаев (ҳисобчи) иштирокида кўриб чикиб, куйидагиларни-,

АНИКЛАДИ:

Зафаробод туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг даъвогар «Тоштемир ота» фермер ҳўжалиги манфаатида Жиззаҳ туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар «JIZZAXKENTEKS» фермер ҳўжалигидан 202.578.591 сўм устама ҳақини ундириб беришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган Зафаробод туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши раҳбари даъвони қувватлашини маълум қилди.

Суд мажлисида иштирок этган "Тоштемир ота" фермер хўжалиги рахбари даъвони қувватлашини маълум қилди.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакиллари эътироз билдириб, хакикатда "Тоштемир ота" фермер хўжалиги томонидан пахта хосили топширилганлигини, бирок ваколатли шахслар томонидан имзоланган унинг 15 фоизни далолатномага кўра, микдори ташкил килиши кўрсатилганлигини, ушбу хужжатни такдим килишини, шу асосда даъвогарга пуллари тўлаб беришдан бош тортилмаганлиги, микдоридан даъвогар норози бўлганлиги сабабли низолашилганлигини маълум қилиб, даъво талаби миқдорига эътирози борлигини, тўрт томонлама имзоланган далолатномага кўра, топширилган махсулотдан чиққан уруғлик чигит 17,5 тоннани ташкил қилиши сабабли, фоизи микдорида устама тўлаб берилишини маълум қилди.

Суд, тарафлар вакилларининг иш бўйича кўрсатмаларини тинглаб, ишдаги хужжатларга хукукий бахо берган холда, куйидаги асосларга кўра, даъвони кисман қаноатлантиришни лозим топди.

Ишдаги ҳужжатлардан ва суд жараёнида аниқланган ҳолатлардан маълум бўлишича, «JIZZAX INDUSTRIAL TO`QIMA» МЧЖ (Буюртмачи) ва «Оқтош тонги» фермер ҳўжалиги (ҳўжалик) ўртасида 2022 йил 10 апрелда пахта ҳом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда ҳарид қилиш бўйича 295-сонли фьючерс шартномаси тузилган.

Мазкур шартноманинг 1.1.-бандига асосан, "Хўжалик" ўзининг 2022 йил учун "Агротехник харитага" (бизнес режаси) га асосан 26,7 га ер майдонида 105,5 тонна пахта хом-ашёсини етказиб бериш, "буюртмачи" эса ушбу махсулотни қабул қилиб олиш ва ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Шартноманинг 2.4-бандига асосан "буюртмачи" "хўжаликка" экиш учун уруғликни "хўжалик" томонидан шартномада кўрсатилган буюртманомада кўрсатилган муддатлар ва микдорда етказиб бериш; "хўжалик" билан келишилган холда йиғим-терим мавсумида терим пулларини ўз вақтида тўланишини таъминлаш; пахта терим бошлангунга қадар "Хўжалик" томонидан берилган талабнома асосида "хўжалик"ни зарур микдордаги товар, моддий бойликлар (ЕММ, кимёвий –минерал ўғитлар махсулотлари, эхтиёт-бутловчи қисмлар, хашарчи ташиш транспорт хизматлари ва хоказо) билан таъминлаш; шартномага асосан берилган талабнома буйича "Хужалик" ни агротехник тадбирлар учун бўнак маблағлари, шу жумладан ёқилғи мойлаш материаллари, минерал ўғит ва бошқа товар моддий бойликлар билан таъминлаш мажбуриятини олган.

Даъвогар томонидан хисоб варақ фактураларга асосан жавобгарга 2022-йил пахта хосили учун 26.7 гектар ер майдонида 110.5 тонна пахта хом-ашёси етиштириб топширган ва топширилган хосил учун сотиб олувчи томонидан тўлов амалга оширилган.

Мазкур топширилган пахта хосилининг 40.44 кг С82-90, R-1-авлодли уруғлик пахтасини ташкил қилади.

Мазкур ҳолатлар "Тоштемир ота" фермер ҳўжалиги, "Жиззаҳ кентекс" МЧЖ ва Зафаробод туман Қишлоқ ва сув ҳўжалиги бўлимидан иборат "Апробация комиссияси"нинг 16.08.2022 йилдаги апробация далолатномаси билан тасдиқланади.

Мазкур далолатномада 27 га ер майдонида экилган уруғлик пахта 99 % C82-90,

R-1-авлодга тегишлили қайд қилинган.

Томонлар ўртасида тузилган фючерс шартномасининг 4.3-бандида уруғлик пахта учун уруғликнинг унувчанлиги 90% дан юқори бўлганда харид нархига қуйидаги микдорда устама ҳақ тўланади.

-Элита ва супер элита чигит учун 100%

- -1-репродукцияли чигит учун (R-1) 75 %
- -2-репродукцияли чигит учун (R-2) 50%
- -3-репродукцияли чигит учун (R-3) 25% деб белгиланган.

Жавобгар томонидан ўз эътирозларига асос килиб келтириб, судга такдим килган "Жиззах Кентекс" МЧЖ, Вилоят кишлок ва сув хўжалиги бошкармаси, "Уруғчиликни ривожлантириш маркази" ДМ Жиззах вилоят бошкармаси бошлиғи, "Қишлоқ хўжалиги махсулотлари сифатини бахолаш маркази" ДМ Жиззах вилоят филиали бошлиғи томонидан имзоланган "Зафаробод туманидаги "Жиззах кентекс" МЧЖда 2022 йил учун пахта ҳосилидан тайёрланган уруғлик чигит учун уруғликда иштирок этган барча субъектларга тўланадиган устама ҳақлари тўғрисида ҲИСОБ ДАЛОЛАТНОМА"сида "Тоштемир ота" фермер хўжалиги қаторида "уруғлик пахта конденцион нави (тн)" устунида 40,0 тонна, "ишлаб чикарилган уруғлик чигит" устунида "21,2" тонна, "сотилган уруғлик чигитга тўғри келадиган пахта хом ашёси" устунида

17,5 тонна, сертификат бўйича тахлил натижалари, сертификат санаси 03.04.2023 йил, сертификат рақами 01006699186881, "чигитнинг унувчанлик синфи" устунида 91,0 қайд қилингани аниқланди.

Мазкур хисоб далолатномасида "уруғлик пахта харид нархларига тўланадиган устама микдори" 75% эканлиги кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

ФКнинг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган такдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун хужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради. ФКнинг 466-моддасига кўра, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) қишлоқ хўжалиги маҳсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган микдор ва ассортиментда топшириши шарт.

ФКнинг 437-моддасига кўра, махсулот етказиб бериш шартномасига мувофик тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган махсулот етказиб берувчи — сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий максадларда, рўзгорда ва шунга ўхшаш бошка максадларда фойдаланиш билан боғлик бўлмаган бошка максадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса товарларни кабул килиш ва уларнинг ҳакини тўлаш мажбуриятини олади.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Жавобгар томонидан шартномавий мажбуриятлари лозим даражада бажарилмаганлиги факти ишдаги мавжуд хужжатлар ва суд мажлсида қатнашган тарафлар кўрсатмалари билан тасдиғини топади.

Шу сабабли, даъвонинг 202.578.591 сўм устама ундириш ҳақидаги талабини қаноатлантиришни лозим топди.

Қайд этилганларга мувофиқ, суд даъво талабини тўлиқ қаноатлантириб, суд харажатларини тўлик жавобгарга юклаб, даъвогар фойдасига 33.000 сўм почта харажати ҳамда Республика бюджетига давлат божи ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176-179, 180, 186-моддаларига асосланиб суд-,

КАРОР КИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талаби тўлиқ қаноатлантирилсин.

Жавобгар «JIZZAX KENTEKS» фермер хўжалигидан даъвогар «Тоштемир ота» фермер хўжалиги фойдасига 202.578.591 сўм устама ҳақи ва 33.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар «JIZZAX KENTEKS» фермер хўжалигидан Республика бюджетига 4.051.572 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Xал қилув қарори қонуний кучга киргач, шу ҳақда ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози бўлган тараф ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ой муддат ичида шу суд орқали апелляция шикояти (протести), ҳал қилув қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация шикояти (протести)ни Жиззах вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига бериши мумкин.

Судья

М.И.Юлдашев